

«Μιλώντας για τα δάση μέσα από έργα τέχνης»

Ασημένια Μισιρλή
MSc, Υπεύθυνη Σχολικών Δραστηριοτήτων Δ.Δ.Ε.
Φωκίδας

Rene Magritte, The labors of Alexander, 1967

Άντον Τσέχοφ, Ο Θείος Βάνιας, 1896 (Απόσπασμα)

- Βοϊντίνσκι: (γελώνοντας) Μπράβο μπράβο! Πολύ χαριτωμένα όλα αυτά, μονάχα που δεν πείθουν, κι έτσι (στον Αστρώφ) θα μου επιτρέψεις φίλε μου να συνεχίσω να καίω κούτσουρα στη σόμπα μου και να φτιάχνω αποθήκες από ξύλο.
- Αστρώφ: Μπορείς να καις στη σόμπα σου κάρβουνο και να φτιάχνεις τις αποθήκες σου με πέτρα. Αλλά έστω, να κόβουμε τα δέντρα από ανάγκη, αυτό το καταλαβαίνω. Γιατί όμως να ρημάζουμε τα δάση; Τα ρώσικα δάση βογγάνε κάτω από το τσεκούρι, δισεκατομμύρια δέντρα καταστρέφονται, ερημώνουν οι φωλιές των ζώων και των πουλιών, φυραίνουν και ξεραίνονται τα ποτάμια, θαυμάσια τοπία εξαφανίζονται δια παντός κι όλ' αυτά γιατί ο νωθρός άνθρωπος δεν έχει τόσο δα μυαλό να σκύψει και να βγάλει από τη γη τα καύσιμα που χρειάζεται. (στην Έλενα Αντρέεβνα) έτσι δεν είναι κυρία μου; Πρέπει να είναι κανείς απερίσκεπτος, βάρβαρος για να καίει στη σόμπα του όλη αυτή την ομορφιά και να καταστρέφει ό,τι δεν μπορεί να δημιουργήσει.

Digger, Τζώρτζη Γρηγοράκη, 2020.

Τι σημαίνει, λοιπόν, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕΣΑ ΑΠΌ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ;

- Εκκίνηση της θεματικής ενότητας με την ανάλυση ενός έργου τέχνης
- Παρεμβολή έργων τέχνης σχετικών με το ζήτημα που εξετάζουμε

ΠΟΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΩ

- ◉ Εικαστικά έργα (πίνακες, φωτογραφίες, γλυπτά)
- ◉ Κινηματογραφικά έργα
- ◉ Λογοτεχνικά έργα (πεζογραφία, ποίηση, θέατρο)
- ◉ Μουσικά έργα

ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ?

- ◉ ως έναυσμα για μια ανοικτή σε ερμηνείες προσέγγιση.
- ◉ ως μέσο βαθύτερης ευαισθητοποίησης και πιο στοχευμένου προβληματισμού για ένα θέμα
- ◉ ως μέσο καλλιέργειας θετικών στάσεων απέναντι σε καλές πρακτικές που θέλουμε να εμπνεύσουμε στους μαθητές μας

ΤΙ ΕΙΔΟΥΣ ΈΡΓΑ Τέχνης να επιλέξω?

- ❖ Να έχουν κατοχυρωμένη αισθητική αξία
- ❖ Να εκφράζουν πανανθρώπινες αξίες και να έχει διαχρονικότητα
- ❖ Να μην αποτελούν πιστή αναπαράσταση της πραγματικότητας, να μην χαρακτηρίζονται από διδακτισμό αλλά να αφήνουν περιθώρια για πολλαπλές ερμηνείες
- ❖ Να μην είναι προφανή στην ερμηνεία τους

ΠΩΣ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΩ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΕΧΝΗΣ?

- Θεωρητικά μοντέλα προσέγγισης των έργων τέχνης (Feldman, Broudy, Anderson)
- δομημένα εκπαιδευτικά προγράμματα, (Project Visible Thinking, το Artful Thinking, Cultures of Thinking, που υποστηρίζονται από το Παιδαγωγικό Τμήμα του Πανεπιστημίου του Harvard

4 διακριτές φάσεις προσέγγισης του έργου

1^η φάση: χρόνος για παρατήρηση. αντικειμενική παρατήρηση του έργου και χρήση πληροφοριών από το προσωπικό του ρεπερτόριο εμπειριών

2^η φάση: ανοικτή και περιπετειώδης παρατήρηση. Ενεργοποίηση ανοικτής σκέψης και σημασία σε όλες τις παραμέτρους που συνθέτουν το αντικείμενο χωρίς να παίρνει τίποτα ως δεδομένο

3^η φάση: ξεκάθαρη αναλυτική και εις βάθος παρατήρηση. Αναλυτική σκέψη. Συγκρίσεις, εμβάθυνση, ερμηνεία, επεξηγήσεις, αποδείξεις

4^η φάση: ανασκόπηση της διεργασίας. ενεργητική σκέψη και αξιοποίηση του συνόλου των πληροφοριών από τις προηγούμενες φάσεις με στόχο την κατανόηση του έργου τέχνης. Κριτικός στοχασμός, λήψη απόφασης, ερμηνεία.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

- Καταιγισμός ιδεών, καταγραφή όλων των απαντήσεων, κατηγοριοποίηση, εννοιολογικός χάρτης
- Ερωτήσεις-απαντήσεις
- Ατομική ή ομαδική εργασία, καταγραφή σκέψεων σε μικρά χαρτάκια που στη συνέχεια κολλάμε σε μεγάλο χαρτόνι με κάποιο τίτλο (πχ Ερωτήματα/Εκπλήξεις/Υπερβολές)
- Φύλλο εργασίας με σημειωμένα τα σημεία που χρειάζονται περισσότερη παρατήρηση
- Συζήτηση, δραματοποίηση, καλλιτεχνική δημιουργία

Μιλώντας για τα δάση μέσα από έργα τέχνης

- Συζήτηση για την καταστροφή του δάσους από τον άνθρωπο με αφορμήση ΤΡΙΑ έργα τέχνης:
- Έναν πίνακα ζωγραφικής
- Ένα θεατρικό έργο (απόσπασμα)
- Μια κινηματογραφική ταινία

Κριτικά ερωτήματα

- Γιατί ο άνθρωπος συνεχίζει να καταστρέφει το φυσικό του περιβάλλον;
- Ο άνθρωπος έχει όφελος από την εκμετάλλευση του φυσικού περιβάλλοντος;
- Μέχρι πού μπορεί να φτάσει η ανάπτυξη;

η χρήση έργων τέχνης...

- συμβάλλει στην πραγματοποίηση ολοκληρωμένης μάθησης, με την παράλληλη ενεργοποίηση της δημιουργικότητας, της συναισθηματικής έκφρασης, της φαντασίας με αποτέλεσμα την ολιστική ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών
- καλλιεργεί την αντίληψη πως ο πολιτισμός δεν είναι αποκλεισμένος από την καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική
- ενδυναμώνει τη στοχαστική διάθεση των μαθητών προσδίδοντας ένα βάθος στη σκέψη και στα συναισθήματά τους
- συμβάλλει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της δημιουργικής σκέψης των μαθητών

A painting of a river flowing through a landscape. The river is the central focus, with dark blue and black tones in the foreground and middle ground, and lighter blue and white highlights on the banks and in the water. The background shows a dense forest of tall, thin trees under a bright yellow sky. The overall style is expressive and somewhat abstract, with visible brushstrokes and a rich color palette.

Σας ευχαριστώ για την
προσοχή σας!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΙΣΤΟΓΡΑΦΙΑ

● ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κόκκος Α.(2011), *Εκπαίδευση μέσα από τις Τέχνες*, Αθήνα: Μεταίχμιο
- Perkins D. (1994), *The Intelligent Eye: learning to Think by Looking at Art*. The Getty Education Institute for the Arts, Los Angeles, California.
- Perkins D. (2003), *Making Things Visible*. New Horizons for Learning, USA

ΠΗΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Project Zero: <http://www.pz.harvard.edu>

Visible Thinking: <http://www.pz.harvard.edu/vt/visible> Thinking

Artful Thinking: <http://www.pz.harvard.edu/vt/artful> Thinking

ΔΕΠΠΣ (Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο προγραμμάτων Σπουδών)

διαθέσιμο στο: <http://www.pi-schools.org/programs/depps>